

Michael Fahres bezwijkt onder zijn materiaal

Componistenconcert: Michael Fahres. Programma: Piano en Zon-aanbidding. So-
list: Polo de Haas. Theater: 't Hoogt,
Utrecht. Herhalingen: Amsterdam, De Ijs-
breker (31-1) en Groningen, 't Kruithuis (2-
2).

Wat vroeger de Stampcon-
certen waren is uitgegroeid
tot componistenconcerten. De
van-alles-en-nog-wat manifes-
taties die onder de noemer Sti-
mulering Alternatieve Mu-
ziekpraktijk een paar jaar ge-
leden in theaters als Shaffy,
De Lantaren en 't Hoogt
plaatsvonden hebben op het
ogenblik een wat duidelijker
gezicht gekregen doordat de
jaarlijkse serie per concert
telkens aan één componist is
gewijd. Meestal gaat het om
jonge componisten en de nieu-
we serie die een dezer dagen
van start is gegaan heeft als
centrale figuren Michael Fah-
res, Paul Termos, Jacques
Bank, Joël Bons en Wim de
Ruiter.

Het aantrekkelijke van de oude
formule Stampconcerten was dat je
als toehoorder altijd een uiterst ge-
varieerd pakket aan muzikale acti-
viteiten kreeg voorgeschoteld,
waarbij de kwaliteit van de bijdra-
gen sterk kon wisselen. Bij de com-
ponistenconcerten is dat in wezen
niet anders, alleen doet zich daar
soms de wat pijnlijke situatie voor
dat een minder geslaagde bijdrage

rechtstreeks op de rekening van de
betreffende componist wordt ge-
schreven. Terwijl bij de Stampcon-
certen met de uitvoerende muzikant
als de centrale figuur, de aankom-
ende componist min of meer bui-
ten schot kon blijven.

De componistenconcerten heb-
ben een zekere pretentie die gevaar-
lijke kanten heeft voor de creatieve
muzikant die het vak nog niet hele-
maal beheerst en die zijn composi-
ties nog dient te toetsen aan de
praktische problemen van de uit-
voeringspraktijk.

Ook Michael Fahres heeft die
technische hindernis niet zonder
keerscheuren weten te nemen. Zijn
compositie Piano — een helder ge-
structureerd samenspel tussen een
vleugel, een pianist en elektronica
— staat in scherp contrast met het
als videocompositie aangekondigde
Zon-aanbidding.

Direct

De strakke driedelige vorm, de
aan de Minimal Music en ook aan
Charlemagne Palestine ontleende
muzikale procedés in Piano tonen
Fahres (Bamberg, 1951) tenminste
als een componist die wat te vertel-
len heeft. En in Piano doet hij dat
op een directe en felle toon. Daar-
om is het beter de programmatie-
lichting maar over te slaan en je als
luisteraar geen kopzorgen te maken
over wat met de „vrijwillige reso-
nantie van de primaire geluidsuit-
straler” wordt bedoeld. Het effect
om ook de boventonen in het geheel
te betrekken werkt, dus in die zin

verstaat Fahres de rol van „verta-
ler”. Een positie die hij als de ideale
ziet voor een componist.

Van die vertaling komt in Zon-
aanbidding (oorspronkelijke onder-
titel: Eine Anbetung der Energie)
niet veel terecht. Op een monitor
worden beelden van het magnetisch
veld van de zon getoond. Vier „ac-
teurs” storten een bijna niet te vol-
gen hoeveelheid tekstmateriaal
over het publiek uit. De rituelen van
de oude Azteken worden aangestipt
(de aan de zonnegod te offeren ge-
vangenen werd eerst het hart uitge-
rukt); de imperialistische praktij-
ken van Europa en met name Duits-
land worden aan de kaak gesteld; de
autowegen en de jodenvervolgung
onder Hitler komen ter sprake en
ook het bijna onoplosbare probleem
van de Derde Wereld passeert de
revue.

Fahres bezwijkt onder zijn eigen
materiaal, dat hij in overvloed in
Zon-aanbidding heeft willen ver-
werken. De in de Studio voor Sono-
logie te Utrecht vervaardigde en
permanent doorlopende banden
met „synthetische klankkonstella-
ties” — weer zo'n kreet — verzor-
gen daarentegen een stabiele onder-
grond. Maar dat video ook als „visu-
ele energiebron” zou kunnen fun-
geren en dat de soms even onont-
warbare als ongrijpbare teksten
(van een zekere Siegfried C. Mats-
chke) het thema zonne-energie na-
der zouden verwoorden, dat valt
met de beste wil van de wereld niet
te onderschrijven.

HANS HEG

POLO DE HAAS

Stampconcerten 1981

Michael Fahres: te bescheiden componist

UTRECHT — Wie als avantgarde-componist bereid is het publiek in enigerlei opzicht tegemoet te treden zet daarmee wel zijn reputatie op het spel. Dat wil zeggen: zijn reputatie bij collega's en andere insiders. De grote kunst in deze is om bij dit welbewust de hand uitsteken naar je luisteraars geen water in de wijn van je eigen - vaak toch zeer 'technisch' aandoende - idealen te doen.

Michael Fahres, Duits componist, in Utrecht woonachtig, heeft kans gezien op een alleszins aanvaardbare wijze en meer dan dat tot zijn publiek te komen. Gisteravond was Theater 't Hoogt voor vijftien procent gevuld met belangstellenden voor zijn composities Piano en Zonaaanbidding. In onze krant van zaterdag j.l. is aan de inhoud van deze werken ruim aandacht besteed.

Michael Fahres vertelde gisteravond, dat zijn compositie Zonaaanbidding in opdracht van een Duitse radiozender is geschreven, maar dat het tot op heden niet in Duitsland is uitgezonden. Het is weliswaar niet verboden in Duitsland, maar tot uitzending komt het niet om politieke en religieuze redenen.

De tekst van Zonaaanbidding is inderdaad scherp en laat duidelijk tot uiting komen dat de componist en diens tekstschrijver Siegfried C. Matsche van mening zijn dat Duitsland ten eerste zeer rijk is, ten

tweede te weinig doet voor de derde wereld, ten derde de Derde Wereld misbruikt en dat kerk en staat, gelovige en ongelovige in deze geenszins vrijuit gaan.

Als voor de Duitse radio de tekst van Zonaaanbidding inderdaad zo bezwaarlijk is, dan is het beleid daar toch wel aan een grondige herziening toe, om het voorzichtig uit te drukken.

Puur artistiek beschouwd valt op, dat de muziek in Zonaaanbidding zo'n bescheiden plaats in het geheel inneemt. Zij illustreert inderdaad de tekst en is daaraan ondergeschikt. Gezien het vele voorbereidende werk dat deze compositie alleen al in muzikaal opzicht heeft geëist, vraag je je af of Fahres zijn klanken, juist ook omdat ze goed van kwaliteit zijn, niet een wat dominerender plaats had moeten geven.

Het concert begon met Piano, waarin de pianist Polo de Haas socialistisch optrad. Hij deed dat op een meeslepende wijze; het spel met de boventonen, voor een ieder begrijpelijk, kreeg soms zelfs iets hypnotisch.

Michael Fahres had voor de realisatie van zijn werk een grote hoeveelheid apparatuur meegebracht. Het lijkt mij toe, dat het mogelijk moet zijn door een economischer manier van geluid opbergen, met minder ruimte innemend materiaal op stap te hoeven gaan.

WIM HENK BAKKER